

Lakiesitysluonnos 15.3.2024 / Välineellistetyn maahantulon torjuminen

Viite: VN/5349/2024

Jakelu	Rajavartiolaitoksen kirjaamo (rajavartiolaitos@raja.fi)
Tiedoksi	Rajavartiolaitoksen esikunnan oikeudellinen osasto (VPRVLEoikeudellinenosasto@raja.fi)

Johdanto

Sisäministeriön lausuntopyynnössä todettiin, että lausuntoja voivat antaa myös muut kuin lausuntopyynnön jakelussa mainitut tahot. Tähän viitaten pyydän ystävällisesti saada tuoda esiin seuraavat näkökohdat.

Sauli Niinistö totesi toimiessaan tasavallan presidenttinä vuoden 2021 uudenvuodenpuheessaan, ettei meidän tulisi koskaan joutua tunnustamaan, että olemme olleet poliitikassamme naiiveja. Tämä ohje on entistään ajankohtaisempi käsillä olevaa lakia säädettyäessä.

Venäjä on avoimesti todennut Suomen epäystävälliseksi maaksi, ja Natoon liittymisemme jälkeen Suomeen on viitattu jopa vihollismaana. Venäjä testasi siirtolaisvirtojen käyttämistä Suomea vastaan jo vuosina 2015-2016 ja uudelleen viime syksynä. Kremlin tiedottaja Dmitri Peskov on 22.3.2024 julkisesti todennut Venäjän olevan nyt sodassa, ja että Venäjä ei voi sallia sellaisen valtion olemassaoloa rajojensa lähellä, joka on ilmaissut aikomuksensa Krimin ja uusien alueiden valtaamiseksi. Suomi on asettunut tässä sodassa tukemaan Ukrainaa, joten Suomi voidaan haluttaessa lukea Venäjällä helpostikin Peskovin tässä viittaamien valtioiden joukkoon. Samaan aikaan Venäjän ulkoministeriön tiedottaja Maria Zaharova on kertonut Venäjän käyvän parhaillaan neuvotteluja viisumivapauden myöntämisestä useille uusille Lähi-idän, Afrikan ja Aasian maille, ts. alueille, joista tähänastiset itärajan takaiset siirtolaisvirrat ovat suurelta osin peräisin. Mediatietojen mukaan palkkasotilasryhmä Wagnerin joukot ovatkin jo aloittaneet siirtolaisvirtojen ohjailuun liittyviä toimia ainakin Afrikassa.

Rajavartiolaitos epäili 19.3.2024 yli 30 henkilöä itärajamme kohdistuneesta ihmiskuljetuksesta. Voidaan olettaa, että tällä toiminnalla on Venäjän viranomaisten hyväksyntä ja tuki. Lisäksi on käynyt ilmi, että niin vuosien 2015-2016 kuin viime syksynkin siirtolaisulvassa on maahamme ja sitä kautta EU:n alueelle tullut järjestäytyneeseen rikollisuuteen ja terrorismiin kytköksissä olevia henkilöitä. Oletettavaa on, että Venäjä on jo tähän mennessä syöttänyt maahantulijoiden joukkoon myös sellaisia henkilöitä, joiden todelliset vaikuttimet eivät vielä ole viranomaistemme tiedossa.

Voimme siis tehdä Venäjästä useita havaintoja, jotka tukevat käsitystä Venäjän pitkäkestoisesta vihamielisestä suhtautumisesta maatamme kohtaan, eikä nähtävissä ole merkkejä tilanteen kääntymisestä parempaan suuntaan.

Vaikeimmat kysymykset tulee käsitellä ensin – ei jättää käsittelemättä

Lakiesityksen tavoitteena on ”tehokkaasti torjua maahantulon välineellistämisen muodossa Suomeen kohdistettavaa painostamista, vahvistaa rajaturvallisuutta ja varautua

maahantulon välineellistämisen vakavimpiin tilanteisiin.” Jotta tämä tavoite voidaan saavuttaa, tulisi käsillä olevaa tilannetta tarkastella luonnollisesti myös vakavimpien kuviteltavissa olevien skenaarioiden näkökulmista.

Eräs keino tällaiseen on kysyä, mikä on ehdoton enimmäismäärä hallitsemattomasti maahan tulevia laittomia siirtolaisia, minkä voimme hyväksyä ennen ryhtymistä viime kädessä eli äärimäisessä tilanteessa aseellisesti torjumaan heidän maahantuloaan – siis aseellisesti torjumaan aseettomien, mutta tuntemattomien siviiliasuisten henkilöiden hallitsematonta maahantuloa suurelta osin maastorajojemme yli. Ellei mitään ylärajaa uskalleta, osata tai haluta määritellä, voidaan lakiesitystä ainakin nykyisessä muodossaan pitää käsittäökseni tarpeettomana, koska tällöin joudumme otaksuttavasti joka tapauksessa vastaanottamaan ainakin valtaosan Venäjän meille lähettämistä maahantulijoista aina yhteiskuntajärjestyksemme romahtamiseen asti.

Mikäli sanottu enimmäismäärä saadaan määriteltyä, tulisi laatia kustannusarvio tämän henkilömäärän hallintaan ottamisesta, asuttamisesta, kotouttamisesta, kouluttamisesta ja sosiaalityöstä, hyödyntäen laskennassa aiempien vuosien aikana maahamme tulneiden siirtolaisten aiheuttamia tähänastisia ja tulevia kustannuksia. Koska julkisuudessa esiintyneiden tietojen mukaan maahamme on lähitulevaisuudessa suunnitteilla valtionvelkaa koskeva ns. velkakatto, tulisi tässä yhteydessä huomioida myös valtion muihin menoihin tehtävät, edellä mainitusta lisämenosta aiheutuvat uudet lisäleikkaustarpeet.

Taloudellisen suunnittelun rinnalla tulisi suunnitella rajaturvallisuuttamme vahvistavat konkreettiset portaittaiset toimenpiteet niin, että hallitsematon siirtolaisvirta saadaan tarvittaessa viime kädessä äärimmäisenä keinona käytettävän aseellisen vaikutuksen avulla pysäytettyä riittävän ajoissa ennen ennalta määritellyn rajan täyttymistä.

Koska lakiesityksen eräänä tavoitteena on selvästi mainittu myös varautuminen ”maahantulon välineellistämisen *vakavimpiin tilanteisiin*”, on osana tätä suunnittelua syytä tarkastella myös, millaisia muutoksia tarvitaan Rajavartiolaitoksen voimankäyttöohjeisiin, Puolustusvoimien virka-apua Rajavartiolaitokselle käsitteleviin säädöksiin sekä reserviläisten palvelukseen kutsumiseen liittyviin prosesseihin. Näiden tulisi mahdollistaa nopea ja tehokas reagointi tilanteisiin, joissa maahamme esimerkiksi syötetään siirtolaisia hyvin lyhyessä ajassa useita kymmeniä tuhansia henkilöitä 10-20 eri kohdasta itäisen maastorajamme yli. Käytännön tason voimankäyttöohjeita ei näy suunnitellun tällaisten tilanteiden varalle, joten päivitystarve on ilmeinen.

Maamme kestää vielä kymmenen, sata ja luultavasti tuhatkin uutta laittomasti maastorajan yli tulevaa maahantulijaa. Entä kestääkö se satatuhatta pitkälti ammatti- ja kieli- taidotonta siirtolaista vuodessa? Entä miljoona tulokasta viidessä vuodessa tai viisi miljoonaa 15 vuodessa?

Länsimaisen ja itämaisen ajatustavan ero tulee ymmärtää

Demokraattisille länsimaille on ainakin nykyään luonteenomaista varsin lyhytnäköinen suunnittelu, mikä johtunee pitkälti juuri demokratiasta: ajattelu ei usein kannu pitkälle yli seuraavien vaalien. Tämä voidaan nähdä esimerkiksi siitä, miten vaikeaa on saada valtiomme velkaantumisen kuriin. Ikävien, mutta välttämättömien päätösten läpi ajaminen ei useinkaan ennusta hallitusvastuussa oleville puolueille hyvää menestymistä seuraavissa vaaleissa. Tämä pätee nähdäkseni niin taloudellisissa kuin maamme kokonaisturvallisuuteenkin liittyvissä kysymyksissä.

Toisaalta taas idän autoritäärisesti johdetuissa maissa, joissa hallitsijoiden toimikaudet ovat tyypillisesti pitkiä, pidempiaikainen strateginen suunnittelu on helpompaa, ja sitä myös harjoitetaan luontaisesti. Tämä oli nähtävissä esimerkiksi talibanien voittoon

vuonna 2021 päättyneessä Afganistanin sodassa: Länsimaiden strategiseen suunniteluun vaikuttivat osin leimallisestikin erilaiset lähestymässä olleet kotimaiset vaalit, kun taas talibanien ja paikallisten heimopäälliköiden toimintaa ja motivaatiota leimasi ajatusmalli ”meille riittää sekin, että lapsenlapsemme aikanaan tulevat voittamaan tämän sodan”. Lienee helppo ymmärtää, kummantyyppinen ajattelumalli tarjoaa luontaisesti paremmat lähtökohdat sodan voittamiselle.

Venäjällä hallitaan pitkäjänteinen strateginen ajattelu ja suunnittelu, ja niitä myös aktiivisesti harjoitetaan niin hyvässä kuin pahassakin. Meidän tulee huomioida tämä ja soveltaa huomiotamme myös käytännön tasolle. Emme siis saa itse ajatella ja toimia naiivin lyhytnäköisesti tässäkin säädöshankkeessa.

Emme voi kumartaa yhtäaikaa kahteen suuntaan

Uskoakseni emme voi tulevina kuukausina välttää tilanteita, joissa on vastakkain kaksi toisiinsa nähden ristiriitaista oikeutta: toisaalta Suomen oikeus täysivaltaisena ja suvereenina valtiona ylläpitää omaa kansallista turvallisuuttaan ja torjua vieraan valtakunnan harjoittama vihamielinen toiminta maattamme kohtaan, sekä toisaalta yksityishenkilöiden subjektiivinen oikeus saattaa oma turvapaikkahakemuksensa käsiteltäväksi haluamassaan paikassa haluamanaan ajankohtana.

Molemmat oikeudet eivät voi loppuun asti toteutua yhtäaikaa. Suomen tuleekin päättää käsillä olevaa lakia säädettäessä, kumpi seuraavista vaihtoehdoista pätee:

1. On maamme omalla vastuulla ja samalla suvereenina oikeutenamme huolehtia itsenäisesti rajaturvallisuudestamme, kuten esimerkiksi perustuslaissamme ja Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) artikloissa 4 ja 5 todetaan. Tällöin yksityishenkilöiden subjektiivinen oikeus hakea maassamme turvapaikkaa on alisteinen kansalliselle itsemääräämisoikeudellemme ja toteutuu vain kansallisen turvallisuutemme perusteella itse määrittämässämme rajoissa – riippumatta eri tahojen esittämistä ns. kansainvälisen oikeuden tulkinnoista.
2. Muiden maiden kansalaisilla on *ainakin tietyissä tilanteissa* subjektiivinen oikeus saapua maahamme laittomasti esimerkiksi maastorajan yli ja saada turvapaikkahakemuksensa käsiteltäväksi. Tällöin maamme suvereeniteetti ja oikeus huolehtia mm. rajaturvallisuudestamme jäävät käytännössä alisteisiksi näille maahamme laittomasti pyrkiville siirtolaisille ja toteutuvat viime kädessä vain meille vihamielisten muiden valtioiden määrittämässä rajoissa.

Ellei tätä päätöstä tehdä ja todeta selvästi, viittaavat kaikki nähtävissä olevat merkit siihen, että Suomi tulee jatkossa kulkemaan hallitsemattomasti vaihtoehdon 2 viitoittamaa polkua.

Pidän erittäin valitettavana, mikäli tulemme päättämään vaihtoehtoon 2 ilman tietoisesti tehtyä ja avoimesti tiedotettua poliittista päätöstä asiasta. Myöhempien aikojen historiantutkijat tulevat uskoakseni pitämään tällaista politiikkaa naiivina.

Havaintoja ja ehdotuksia liittyen lakiesityksen perustelutekstiin

Esitysluonnoksen perustelutekstistä vaikuttaisi puuttuvan kannanotto siihen, kumman edellä kuvatun vaihtoehdon Suomi on linjakseen valinnut. Perusteluissa näyttäisi esiinnyvän lukuisia yksittäisiä elementtejä kummankin vaihtoehdon puolesta, mutta kokoaava yhteenvedo näistä elementeistä ja niiden priorisoinnista ei löydy. Tämä on omiaan synnyttämään käsitystä, että selkeä poliittinen ohjaus tähän kysymykseen on toistaiseksi puuttunut, ja perustelutekstin laatijoista osa on halunnut painottaa siirtolaisten (ja sitä kautta muiden valtioiden) oikeuksia, ja toiset puolestaan olisivat painottaneet

Suomen oikeuksia omaan kansalliseen turvallisuuteemme. Perusteluteksti tulisikin tämentää ilmentämään säädöshankkeen poliittisen ohjauksen ilmoittamaa vaihtoehtoa, joka toivoakseni on edellä kuvatun vaihtoehdon 1 kaltainen.

Norjan suurkäräjät teki oman linjauksensa vastaavaan kysymykseen tiivistoimintaisena pitkänä viikonvaihteena 13.-16.11.2015, jonka seurauksena tavoitteena ollut siirtolais-tulvan pysäyttäminen onnistui ilman diplomaattisia ponnisteluja ja Venäjän myötävaikutusta. Uskoisin Norjan menettelystä löytyvän hyödynnettävää myös maamme tilanteeseen. Mikään ei estänyt Norjaa tekemästä omaa päästöstään, eikä minkään pitäisi voida estää Suomeakaan tekemästä vastaavan kaltaista päätöstä. Kyse on viime kädessä poliittisesta tahtotilasta. Koska Suomi kykeni jättämään hakemuksensa puolustusliitto Natoon jopa ilman mitään varauksia ennätyksellisen lyhyessä ajassa ja suorastaan ennenkuulumattoman yksimielisesti kaikkien eduskuntapuolueiden tuella, uskon tässäkin kysymyksessä olevan mahdollista päästä vastaavalla tavalla kestäväan ratkaisuun.

Lakiluonnoksen perustelujen 4 §:ssä todetaan, että Valtioneuvoston olisi mahdollista päättää, että rajoittaminen ei koske lainkaan tiettyjä kansalaisuuksia, *esimerkiksi Suomea painostavan vieraan valtion omia kansalaisia*. Edelleen ehdotetun 5 §:n mukaan *kansainvälistä suojelua koskeva hakemus otettaisiin kuitenkin vastaan, jos se olisi toimivaltaisen viranomaisen tekemän tapauskohtaisen arvion mukaan tarpeen lapsen, vammaisen henkilön tai muun erityisen haavoittuvassa asemassa olevan henkilön oikeuksien turvaamiseksi taikka jos voidaan riittävällä varmuudella arvioida, että henkilö on todellisessa vaarassa joutua kuolemanrangaistuksen, kidutuksen tai muun epäinhimillisen tai ihmisarvoa loukkaavan kohtelun tai rangaistuksen kohteeksi*.

Edellisessä kappaleessa kursivoidut kohdat tulisi poistaa lain perusteluista, sillä niitä voidaan helposti hyödyntää vihamielisen tahon toimesta murentamaan lain toimivuus käytännön tasolla. Ei vaadita paljontakaan mielikuvitusta laatimaan useammankin tyyppistä ohjeistusta siitä, mitä maahantulijoiden tulee kertoa virkavastuulla toimiville rajavalvontaviranomaisemme niin, että nämä oman oikeusturvansa varmistamiseksi laskevat heidät mainittuihin haavoittuvassa asemassa oleviin henkilöryhmiin kuuluviksi.

Koska lain tarkoituksena on varautua myös maahantulon välineellistämisen kaikkein *vakavimpiin tilanteisiin*, tulee viranomaisohjeistuksen lähteä siitä, että mikäli laittomasti maahan tullutta henkilöä voidaan epäillä käytettävän vieraan valtion hybridi-vaikuttamisen välineenä, tulee hänet poikkeuksetta poistaa maasta. Vain näin saamme maahamme kohdistuvan vaikutusoperaation päättymään.

Laittomiakin maahantulijoita tulee luonnollisesti kohdella asiallisesti ja käyttäen lievimpiä toimivia keinoja aina ystävällisestä neuvonnasta alkaen, mikäli käytännön tilanteet mahdollistavat tällaisen menettelyn. Tämä ei kuitenkaan saa vaikuttaa siihen, että käytettyjen keinojen lopputuloksena tulee aina olla maahan laittomasti tulleen henkilön poistaminen maasta. Vastuu vaikuttamisen välineiksi joutuneiden henkilöiden terveydestä ja hengestä on viime kädessä hybridihyökkäyksen suorittavalla valtiolla, ei hybridihyökkäyksen uhriksi joutuneella valtiolla tai sen rajavalvontaa suorittavilla viranomaisilla. Tämä tulisi selvästi ohjeistaa Rajavartiolaitokselle ja Puolustusvoimille.

Havaintoja ja ehdotuksia liittyen kansainvälisiin sopimuksiin

Venäjä on ratifioinut Geneven pakolaisyleissopimuksen ja siten sitoutunut toimimaan sen mukaisesti. Venäjä on tämän mukaisesti vastuussa maaperällä olevista kolmansien maiden pakolaisista ja siirtolaisista. Lähtökohtaisesti valtioiden tulee arvioida muita valtioita niiden virallisten sitoumusten perustella eikä mahdollisten yksittäistapausten valossa. Näin ollen Venäjää voidaan yhä pitää turvallisena maana. Norja on jo vuonna

2015 osoittanut esimerkillään, että näin on mahdollista toimia. Kaikkia tahoja ei Norjan ratkaisu luonnollisestikaan ilahduttanut, vähiten varmaan Venäjää ja erilaisia Venäjän etuja ajavia tahoja. Toisaalta mitään konkreettista haittaa tai vahinkoakaan ei Norjalle näytä päätöksestään koituneen kuluneiden kahdeksan vuoden aikana.

Tulee myös pitää mielessä Geneven pakolaisyleissopimuksen 1 artiklan viittaama Kansainvälisen pakolaisjärjestön peruskirja, jossa käsitettä ”pakolainen” rajataan mm. seuraavasti: *“It should be the concern of the Organization to ensure that its assistance is not exploited by persons in the case of whom it is clear that they are unwilling to return to their countries of origin because they prefer idleness to facing the hardships of helping in the reconstruction of their countries, or by persons who intend to settle in other countries for purely economic reasons, thus qualifying as emigrants.”*

Lakiesitysluonnos viittaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) päätökseen *Case of A.A. and others vs. North Macedonia* mm. luonnoksen sivulla 76, jossa yhteydessä todetaan EIT:n linjanteen, että ns. joukkokarkotus on sallittua, jos maastorajan laittomasti ylittävällä siirtolaisella ei ole ”painavaa syytä” laittomalle maahantulolle muualta kuin avoinna olleen virallisen rajanylityspaikan kautta. Painavana syynä EIT pitää tilannetta, jossa kohdemaata ei tarjoa tosiasiallista ja tehokasta pääsyä lailliseen maahantuloa koskevaan menettelyyn.

Huomion arvoista on, että EIT tarkastelee tämän tosiasiallisen ja tehokkaan menettelyn olemassaoloa nimenomaan **kohdemaan näkökulmasta** – ei siis yksittäisen maahanpyrkijän näkökulmasta. EIT on nimenomaisesti linjannut, että tällaisen rajanylityspaikan ei edes tarvitse olla yksittäisen maahantulijan näkökulmasta helposti saavutettavissa (vrt. esim. *Case of N.D. and N.T. vs. Spain*, § 221).

Riittää siis, että Suomella on turvapaikkahakemusten jättämistä varten ainakin yksi riittävästi avoinna oleva rajanylityspaikka missä tahansa päin valtakunnanrajaamme. Sen ei tarvitse olla helposti saavuttavissa yksittäisen maahantulijan näkökulmasta tarkasteltuna. EIT on selvästi ja yksikäsitteisesti linjannut, että valtio ei ole vastuussa sen rajojen ulkopuolella olevista henkilöistä. Toisin sanoen valtion ei ole välttämätöntä tarjota helpoita laillista maahanpääsyä tietyllä alueella maan rajojen ulkopuolella oleskeleville henkilöille. Näin ollen Suomella ei ole kansainvälisoikeudellisia esteitä poistaa maastamme tänne laittomasti maastorajan yli tai ali, tahi ilma- tai vesiteitse tulleita henkilöitä.

Tästä huolimatta media viime aikoina on marssittanut näkyvästi esiin erilaisia ”asian tuntijoita” kommentoimaan, että Geneven pakolaisyleissopimus velvoittaisi Suomea käsittelemään kaikkien laittomastikin maahamme tulleiden henkilöiden turvapaikkahakemukset rajoituksetta. Tämä ei pidä paikkaansa, kuten jo edellä kävi ilmi. Tällainen julkinen keskustelu on kuitenkin haitallista maamme yhtenäisyyden kannalta ja voidaan nähdä maahamme kohdistuvana valitettavana informaatiovaikuttamisena.

Sisäministeri Mari Rantanen on viime marraskuussa todennut Ylen A-studiossa, että ”mikään kansainvälinen sopimus ei ole itsemurhasopimus”. Geneven sopimus onkin alun perin laadittu ratkaisemaan 1. ja 2. maailmansotien jälkeisiä todellisia pakolaiskriisejä, jolloin maailma oli ratkaisevasti erilainen kuin nykyään. Sopimuksen päivittäminen vaatisi kuitenkin laajan konsensuksen ja olisi joka tapauksessa vuosikausien mittainen hanke, mikäli se voisi ylipäänsä edes toteutua.

Näistä syistä johtuen Suomen tulisiikin edelläkävijänä pikaisesti irtisanoutua Geneven pakolaisyleissopimuksesta ilmoittamalla siitä sopimuksen 44 artiklan mukaisesti YK:n pääsihteerille. Suomi on tunnetusti kaikkien sopimusten noudattamisen ”mallioppilas”, toisinaan jopa naiiviuteen asti. Tämän vuoksi irtautumisemme siitä etenkin nykyolois-

samme tuskin saisi Venäjää lukuun ottamatta muilta mailta edes negatiivisia kommentteja. Se saattaisi hyvinkin samalla toimia muille maille esimerkkinä ja sen myötä tienraivaajana uuden, nykypäivän todellisuuden huomioon ottavan kansainvälisen pakolaissopimuksen laatimiseksi.

Suomen irtautumista Geneven pakolaissopimuksesta ei kuitenkaan pidä nähdä ongelmallisena sen suhteen, että voisimme siitä huolimatta viitata Venäjään turvallisena maana, koska Venäjä kuuluu sopimukseen liittyneisiin maihin. Kun Dmitri Medvedev toimi Venäjän pääministerinä v. 2015-2016 Venäjän tuolloin masinoiman itärajamme siirtolaistulvan aikaan, hänellä ei ollut vaikeuksia todeta lakonisesti, että ”oikeus poistua Venäjältä on perustavanlaatuinen ihmisoikeus”. Suomenkaan ei tulisi asettaa omalle retoriikalleen tarpeettomia keinotekoisia rajoitteita.

Havaintoja ja ehdotuksia liittyen lain sisältöön

Vieraan valtion hybridioperaatiot maattamme kohtaan tulevat oletettavasti jatkumaan pitkäkestoisesti, ja puolustuksestamme tullaan luonnollisesti etsimään heikkouksia.

Tämän vuoksi lain ainoastaan yhden vuoden mittainen voimassaoloaika vaikuttaa selvästi alimitoitetulta. Olihan merkittävänä syynä sille, ettei Suomen Nato-jäsenyydestä järjestetty kansanäänestystä, että sellaisen arvioitiin joutuvan Venäjän informaatiovaihuttamisen kohteeksi. Nykymuodossaan käsillä olevan lain jatkosta tulisi kuitenkin päättää eduskunnassa vuosittain 5/6 enemmistöllä. Voidaan hyvin olettaa, että myös lain vuosittaiseen jatkamiseen tulisi kohdistumaan informaatiovaihtamista niin maamme sisällä olevilta Venäjän etuja ajavilta tahoilta kuin maamme ulkopuoleltakin.

Laki tulisikin säätää joko pysyväksi tai ainakin varsin pitkäaikaiseksi, esimerkiksi 10 vuoden määräajaksi. Tämä vähentäisi olennaisesti siihen kohdistuvia informaatiovaihtamisen mahdollisuuksia.

Lakiluonnoksen 4 § rajaa nykymuodossaan kansainvälisten suojeluhakemusten vastaanottamisen rajoittamisen kerrallaan vain yhdeksi kuukaudeksi. Tämä tulisi muuttaa vastaamaan rajavartiolakiin kesällä 2022 tehtyä päivytystä, eli rajoitus tulisi voida tehdä ”määräajaksi tai toistaiseksi”. Näin saamme ehkäistyä Venäjän vaikuttamisyrittäjiä tältäkin osin. Rajavartiolain vastaavan pykälän tähänastinen soveltaminen osoittaa, että valtioneuvosto käyttää lain mahdollistamia oikeuksia hyvinkin vastuullisella tavalla. Tarvetta keinotekoiselle kuukauden mittaiselle uudelle ”jojo-ilmiölle” ei siis ole nähtävissä.

Luonnoksen 4 §:ssä todetaan edelleen, että mainittu rajoittaminen voitaisiin tehdä vain rajalla ja sen välittömässä läheisyydessä. Pykälän perusteluissa todetaan, että ”Rajan välittömällä läheisyydellä puolestaan tarkoitettaisiin maarajan osalta rajavyöhykettä tai enintään rajavyöhykkeen lakisääteistä enimmäisleveyttä, joka on kolme kilometriä laaja alue Suomen valtakunnanrajasta mitattuna. Muualla kuin maastorajalla rajan välitön läheisyys tarkoittaisi käytännössä Suomen valtionrajan tai rajanylityspaikan välitöntä läheisyyttä.”

Suuri osa yli 1300 km:n mittaisesta maastorajastamme on asumatonta metsämaastoa, ja rajan läheisyyteen johtaa Venäjän puolelta lukuisia metsäautoteitä. Lain nykymuodossa maahantulijoille riittäisi, että pääsee etenemään (”juoksemaan”) Suomen maastossa pisimmilläänkin vain kolmen kilometrin etäisyydelle valtakunnanrajasta, jonka jälkeen tällaista laitonta maahantulijsia ei voitaisi enää poistaa maastamme.

Pidän naiivina tällä tavoin omaehtoisesti rajoittaa mahdollisuuksiamme vieraan valtakunnan vihamielistä toimintaa vastaan. Pykälän sanamuoto tulisikin muuttaa kyseiseltä kohdalta esimerkiksi muotoon ”...rajatulla osalla Suomen valtakunnanrajaa, rajan läheisyydessä tai muualla Suomessa”.

Suomessa ei ole ollut nähtävissä minkäänlaista riskiä siihen, että maahamme tulevien turvapaikanhakijoiden oikeuksia rajoitettaisiin mielivaltaisesti virkavastuulla toimivien viranomaisten toimesta. Tällaista täysin kuvitteellista sisäistä uhkaa vastaan ei ole tarpeen varautua myöskään käsillä olevan kaltaisessa poikkeuksellisessa laissa, jonka tarkoituksena on mm. "varautua maahantulon välineellistämisen vakavimpiin tilanteisiin".

Rajamme on pitkä, ja resursseja sen vartiointiin on varsin rajallisesti. Sen vuoksi on todennäköistä – etenkin huomioiden Venäjän käytössä olevat resurssit ja tiedustelukyvykyys – että mainituissa "vakavissa tilanteissa" Venäjä kykenee toimittamaan maahantulijoita rajojemme yli yhtäaikaan useasta kohdasta niin, että rajavyöhykkeen tälle puolelle on kohtuullisen helppo päästä.

Tällaisissa tilanteissa laki ei luonnoksessa nyt esitetystä muodostaan voi käytännössä toimia.